

Cito Volgsysteem primair en speciaal onderwijs

Begrijpend lezen 3.0 groep 5

Afnamekaart E5 Voorbereiding en voorbeeldopgaven

Lees ook goed de algemene aanwijzingen in **paragraaf 2.2 en 2.3** van de handleiding.

Voorbereiding

- Lees de afname-instructies van tevoren goed door, zodat u de procedure goed kent als u de toets gaat afnemen.
- Zorg dat elke leerling een opgavenboekje E5, een potlood en een gum heeft.
- Indien u gebruik wilt maken van afdekbladen, geeft u de leerlingen een afdekblad.
- Zet (eventueel) de digitale voorbeeldopgaven klaar op het digitale schoolbord. Deze vindt u op Cito Portal.

Voorbeeldopgaven

De voorbeeldopgaven neemt u voorafgaand aan taak 1 af. Als u de leerlingen verschillende toetsen voorlegt, moet u de instructie per toets apart geven. Daarbij geldt dat de voorbeeldopgaven van de extra E4M5-toets en de reguliere M5-toets grotendeels identiek zijn. U kunt de instructie voor deze twee toetsen dus grotendeels gezamenlijk doen.

Afnamekaart Begrijpend lezen E5 taak 1

Instructie bij de voorbeeldopgaven

Voordat u de opgavenboekjes uitdeelt, vertelt u wat er gaat gebeuren.

Julie gaan straks een leestoets maken. Vandaag beginnen we met taak 1. Morgen/overmorgen gaan we dan verder met taak 2. Ik deel nu eerst de opgavenboekjes uit. In dat boekje gaan we werken. Doe het boekje nog niet open. Laat het nog maar even liggen. Ik ga éérs uitleggen wat we precies gaan doen. Pak alvast een potlood en gum.

Vervolgens deelt u de boekjes (en de afdekbladen) uit.

Als u klaar bent met uitdelen, vertelt u waar de leerlingen hun naam moeten schrijven.

Dan vervolgt u met:

Doe het boekje maar open. Je ziet eerst een grote 1. Op de volgende bladzijde zie je voorbeelden. Die voorbeelden gaan we eerst samen maken.

Instructie openplaatsopgaven: Voorbeeld 'Kweek je eigen zonnebloem'

Wijs het eerste voorbeeld aan in een opgavenboekje dat u omhoog houdt. Controleer of iedereen de goede bladzijde voor zich heeft.

U vervolgt:

Kijk maar naar de tekst. Deze tekst heet 'Kweek je eigen zonnebloem'. In de tekst zijn twee stukjes weggelaten. Daar staat nu een streep met een cijfer. Kijk maar, een streep met een 1 erboven en een streep met een 2 erboven.

Wijs beide strepen in uw eigen opgavenboekje aan. Vervolg:
Lees eerst de hele tekst maar een keer goed door.

Wacht totdat de leerlingen de tekst hebben gelezen. Vervolg:
Kijk nu naar de eerste opgave onder de tekst. Daar staat V1 voor. V betekent voorbeeld. V1 is de eerste voorbeeldopgave.

Wijs de eerste voorbeeldopgave (V1) in uw eigen opgavenboekje aan. Vervolg:
In de voorbeeldopgave staat: 'Wat past het best op plaats 1?' We gaan nu eerst nog een keer de tekst goed lezen tot voorbij de eerste streep. Dus het stukje bóven de eerste streep, maar ook het stukje ónder die streep. Alleen als je alles goed gelezen hebt, kun je de opgave goed maken.

Lees de tekst hardop voor. Lees vervolgens de eerste opgave en alle antwoorden voor. Vraag aan de leerlingen wie het antwoord weet. U wacht op reacties uit de groep. Daarna gaat u verder:
Goed zo, de zin 'Dit heb je nodig' past het best op plaats 1. Zet nu een rondje om de letter die voor deze zin staat. Om de letter A dus. Doen jullie dat allemaal even?

Controleer of iedereen de juiste letter (A) heeft omcirkeld. U vervolgt:
Prima, dat hebben jullie goed begrepen. Als je per ongeluk een rondje hebt gezet om de verkeerde letter, dan kun je dat verbeteren. Gum het foute rondje uit en zet een nieuw rondje om de goede letter, om de A. Als je twee rondjes hebt gezet, dan is je antwoord fout.

Zo nodig wijst u de leerlingen erop dat het **niet** de bedoeling is dat ze het antwoord op de streep in de tekst schrijven.

Eventueel kunt u ter verduidelijking het omcirkelen van de letters op het bord voordoen.

U behandelt voorbeeldopgave 2 op vergelijkbare wijze als voorbeeldopgave 1. Vraag de leerlingen wat het juiste antwoord (antwoord D) is en welke letter ze moeten omcirkelen.

Instructie voorspelopgaven: Voorbeeld 'Op zee'

U vervolgt met:

We gaan nu verder met een ander voorbeeld. Kijk maar op de volgende bladzijde. Je ziet eerst twee zinnen. Daaronder staat een vak. Eerst lezen we wat er boven het vak staat. Daar staat: 'Hieronder zie je het begin van een tekst. De rest van de tekst kun je niet zien.' De tekst is dus niet af.

Dan kijken we in het vak. In het vak staat een plaatje, een titel en een paar zinnen. Wie wil de titel voorlezen?

U laat een leerling de titel voorlezen. Daarna leest u de zinnen eronder voor. Vervolgens vraagt u wat de leerlingen op het plaatje zien.

U vervolgt met:

Nu gaan we de opgave maken. De vraag is: 'Hoe zal deze tekst verder gaan?' Bij deze opgave moet je dus bedenken hoe de tekst verder zal gaan. Je let hierbij op de titel, de tekst en het plaatje. Wie weet het antwoord? Om welke letter moet je een rondje zetten?

Wacht de reacties uit de groep af en zeg:

Goed zo, de letter C. Het juiste antwoord is: 'Sanne valt uit de boot'. Dat weet je door te kijken naar de titel, de tekst en het plaatje.

Kijk of de leerlingen de juiste letter (C) omcirkeld hebben.

Instructie tekstopgaven: Voorbeeld 'De oom van Jasper'

Vervolgens oefent u met de leerlingen de tekstopgaven.

U vertelt:

Kijk nu naar het voorbeeld op de volgende bladzijde. De titel van deze tekst is: 'De oom van Jasper'.

Wijs het voorbeeld aan in een opgavenboekje dat u omhoog houdt. Vervolg:

Lees de tekst eerst maar even zelf.

Als iedereen de tekst gelezen heeft, vervolgt u:

Nu gaan we de opgaven over de tekst maken. Bij voorbeeldvraag 4 staat: 'Waarom spelen de drie vrienden graag bij de oom van Jasper?'

Wie weet het antwoord?

Wacht de reacties uit de groep af en zeg:

Goed zo, de letter D. Het juiste antwoord is: 'Omdat ze van hem alles mogen.'

Ga verder met de laatste voorbeeldopgave. U vervolgt met:

We gaan nu verder met voorbeeldvraag 5. Bij die vraag staat: 'Lees: Ga er puntje puntje puntje bij!' (r. 10 en 11). R punt (r.) betekent regel. Je moet deze zinnen dus opzoeken in regel 10 en 11 van de tekst. Het stukje begint met 'Ga er' in regel 10 en eindigt met 'bij!' in regel 11. In de kantlijn van de tekst staan de regelnummers. Zoek dit stukje nu maar op in de tekst. Heb je de zinnen in regel 10 en 11 gevonden?

U wijst het stukje tekst aan in een opgavenboekje, zodat de leerlingen zien of ze het goede stukje gevonden hebben. U leest samen met de leerlingen het stukje.

Lees nu samen met de leerlingen de rest van de vraag en de antwoorden. U zegt dan:

De vraag is dus: 'Wat voor advies geeft de schrijfster?'

Wie weet het antwoord?

Wacht de reacties uit de groep af en zeg:

Goed zo, de letter A. Het juiste antwoord is: 'Ze raadt de lezer aan om het boek te lezen.'

Afsluiting instructie

U sluit de instructie af:

Dit waren de voorbeelden. Heeft iedereen het begrepen? De volgende opgaven gaan op dezelfde manier. Maar dan help ik niet meer. Je moet steeds eerst de hele tekst een keer doorlezen.

Alleen dan kun je de opgaven goed maken. Je zet steeds een rondje om de letter voor het goede antwoord.

Als je een bladzijde af hebt, ga je rustig door met de volgende bladzijde. Je mag de taak zelf helemaal doorwerken totdat er staat: 'Einde van deze taak'.

Als je klaar bent met de opgaven van taak 1, leg je het boekje op de hoek van je tafel.

Noem vervolgens een activiteit of opdracht die de leerlingen daarna kunnen gaan doen.

Sluit de instructie af met:

Sla de bladzijde nu maar om. Dan mogen jullie nu beginnen met de toets.

Let erop dat de leerlingen telkens een bladzijde omslaan. Soms staan er maar één of twee opgaven op de rechterpagina, waardoor leerlingen misschien ten onrechte zullen denken dat dat al het einde van de taak is.

Let erop dat de leerlingen niet door gaan werken in taak 2, maar inderdaad stoppen aan het einde van taak 1.

Na afloop van de afname van taak 1 haalt u de opgavenboekjes op.

Let op!

Het is niet de bedoeling dat u taak 1 nabesprekt met de leerlingen voordat zij taak 2 maken.

Een nabespreking kan namelijk gevolgen hebben voor de resultaten op de volgende taken.

Op die manier krijgt u geen objectief en betrouwbaar beeld van de resultaten van de leerlingen.

Afnamekaart Begrijpend lezen E5 taak 2

Taak 2 neemt u bij voorkeur op een andere dag af dan taak 1. De afname verloopt op dezelfde manier als bij taak 1.

Let op!

In taak 2 worden geen voorbeelden meer gegeven. Als u dit nodig acht voor de hele groep of voor enkele leerlingen, kunt u ervoor kiezen de leerlingen nogmaals te laten oefenen met de voorbeeldopgaven van taak 1.

Vertel, voordat u de boekjes uitdeelt, weer kort wat er gaat gebeuren:

Jullie krijgen van mij zo weer een boekje Begrijpend lezen. Daar gaan we weer in werken. Pakken jullie vast een potlood en gum. Je mag het boekje nog niet opendoen.

Deel vervolgens de opgavenboekjes en eventueel de afdekbladen uit. Let goed op dat elke leerling het opgavenboekje krijgt met zijn eigen naam. Elke leerling heeft ook een potlood en gum.

Vervolg met:

Net als gisteren/eergisteren gaan we weer een leestoets maken. Weten jullie nog hoe dat ging?

U wacht even op reacties uit de groep. Indien nodig, geeft u een korte samenvatting van de afname-instructie die u eerder heeft gegeven.

Vertel in ieder geval hoe fouten verbeterd kunnen worden:

Als je per ongeluk een rondje om de verkeerde letter hebt gezet, dan kun je dat verbeteren. Gum het foute rondje uit en zet een nieuw rondje om de goede letter. Als je twee rondjes hebt gezet, dan is je antwoord fout.

Als je een bladzijde af hebt, ga je rustig door met de volgende bladzijde. Je gaat door tot je het hele boekje uit hebt en er staat: 'Einde van deze taak'.

Als je klaar bent met de vragen van taak 2, leg je het boekje op de hoek van je tafel.

Noem vervolgens een activiteit of opdracht die de leerlingen daarna kunnen gaan doen.

Sluit de instructie af met:

Doe je boekje maar open bij de grote twee.

U wijst in uw eigen boekje de bladzijde met de grote 2 aan en zegt:

Dan mogen jullie nu beginnen met de toets. Sla de bladzijde nu maar om.

Let erop dat de leerlingen telkens een bladzijde omslaan. Soms staan er maar één of twee opgaven op de rechterpagina, waardoor leerlingen misschien ten onrechte zullen denken dat dat al het einde van de taak is.

Na afloop van de afname van taak 2 haalt u de opgavenboekjes op.